

Một chuyến đi ngậm ngùi

KIỀU MỸ DUYÊN

Ông Clifdavidson nói về hội, nói về sinh hoạt và chủ trương của hội. Thêm vào đó, giáo sư Dan Aldrich nói đôi lời về ý nghĩa của đời sống. Ông Frank nói với các em về đời sống của ông; ông thành công ở Mỹ từ hai bàn tay trắng.

Đi một ngày đàng học một sàng khôn, ông bà mình thường nói như thế, từ nhỏ tôi đã thích đi, ở trong nhà ra vườn, đến hàng xóm, trường học, hội quán bóng bàn, cắm trại ở Vũng Tàu v.v. Và lớn lên, tôi đến nhiều quốc gia trên thế giới vào thập niên 60 như Hồng Kông, Đài Loan, Thái Lan, Singapore, Pháp, Đức, Anh, Thụy Sĩ. Tôi đã du học ở Úc châu, và sau khi tị nạn ở Mỹ, tôi đi đến các quốc gia ở Âu Châu, rồi Nam và Trung Mỹ v.v.. Nhưng lần này trở về Á Châu, tôi hồi hộp vô cùng, bởi vì lâu quá không về Á Châu. Năm 2006, tôi tham dự đại hội giới trẻ ở Mã Lai nhưng không hồi hộp bằng lần này, không biết tại sao?

Bay từ Los Angeles đến San Francisco thì chuyển máy bay, giáo sư Dan Alrich và ông Clifdavitson đợi chúng tôi ở phi trường. Giáo sư Dan và ông Clif là những nhân vật lãnh đạo của tổ chức từ thiện quốc tế Young Life, thành lập từ năm 1974 trụ sở chính ở Florida. Hai ông phụ trách đào tạo những lãnh đạo trẻ ở Á Châu và Thái Bình Dương gồm 18 quốc gia. Ngân sách của Young Life hàng năm là 275 triệu đô la cho thế giới.

Máy bay đến Đại Hàn, xứ sở của võ nghệ đầy mình. Con gái con trai phải học võ, hết lớp 12 phải có đệ nhị đẳng, rồi thi hành nghĩa vụ quân sự. Con gái con trai cũng phải đi quân dịch 2 năm trước khi lên đại học; tức nhiên người trẻ nào cũng phải học võ, đó là lý do tại sao người nào cũng khỏe mạnh. Cứ nhìn cái vai của họ thẳng và bước đi vững chắc của họ, chúng ta có thể biết họ bao nhiêu năm được rèn luyện trong võ đường. Thành phố vẫn rực rỡ đèn màu, Đại Hàn phát triển vượt bậc từ kinh tế đến học vấn. Nhiều hòn đảo hợp lại thành quốc gia, người Đại Hàn chăm chỉ làm ăn với tinh thần mã thượng của người võ sĩ.

Tôi đã đến Đại Hàn nhiều lần thập niên 60 và năm 2006, tôi ngưỡng mộ những người chăm chỉ làm ăn và có tinh thần quốc gia dân tộc này. Ở Đại Hàn một ngày rồi chúng tôi đến Miên, thành phố chịu nhiều đau thương. Miên và Việt Nam ở gần nhau, từ Saigon đến Miên chỉ 80 cây số; nếu đi từ Châu Đốc hoặc từ Tây Ninh thì gần hơn. Ngồi trên máy bay, tôi rất hồi hộp và tự hỏi:

Không biết bây giờ những người bạn Miên của tôi ra sao? Lâu lắm rồi tôi không trở lại nơi này. Năm 1971, tôi đến Keak Lueng bằng trực thăng của Không Quân, máy bay cất cánh trước sân tinh trường Châu Đốc sang Neak Lueng. Tôi đi từ buổi sáng thật sớm và về buổi chiều; nơi trực thăng đáp xuống là cánh đồng cỏ xanh mượt với dòng sông trong suốt, với rừng cây bát ngát, ngút ngàn. Đã bao nhiêu lần tôi mơ ước trở lại Neak Lueng, và hôm nay trên đường bay trở lại một đất nước nghèo, đói, chiến tranh. Người Miên bị biết chết, bị "cap duon", bị búa đập vào đầu, bị cắt cổ. Hơn 2.5 triệu người một lúc, bị gần như diệt chủng, với cả một cánh đồng đầu lâu trắng xóa, máu chảy thành sông, sọ người thành núi.

Máy bay đáp xuống ở phi trường Phnom Penh gần nửa đêm, nhân viên của Young Life đón chúng tôi ở phi trường. Những người trẻ với bảng hiệu trên tay "Welcome Young Life."

Đi giữa những ánh đèn rực rỡ, gió lồng lộng thổi mát rười rượi, cây cỏ hai bên đường xanh mướt. Đường đang được sửa chữa nên có những đoạn đường bụi mịn mờ. Những người trẻ đại diện của Young Life nói cười luôn miệng, họ mừng rỡ trong tiếng nói tiếng cười. Đến khách sạn, tôi rất ngạc nhiên vì ngày xưa đến Miên ở rừng núi, suối reo, và tôi chưa từng được đến những khách sạn đẹp tuyệt vời như thế này. Có thể nói khách sạn ở Miên đẹp nhất trong những nơi mà tôi đã đi qua như những khách sạn ở Âu, Á, Úc và Mỹ Châu. Cũng là khách sạn 5 sao ở Miên nhưng khách sạn này cất theo kiểu Pháp, và chủ nhân là người Pháp. Nó đẹp tuyệt vời, xung quanh là rừng cây, có hồ tắm có nước phun suốt ngày đêm, có âm nhạc cổ truyền. Hơn nữa những người làm việc trong khách sạn mặc sắc phục cổ truyền, màu sắc đẹp rực rỡ; trai lẫn gái, lúc nào cũng nhìn thấy nụ cười trên môi của những người trẻ này. Đó là khách sạn International Continental.

Về tới khách sạn thì anh chị em đại diện Young Life ở Miên cho biết ông Frank và phu nhân đã đến vào buổi trưa, và 5 người chúng tôi gặp nhau ngày hôm sau ở phòng khách của khách sạn để ăn sáng trước khi gặp các anh chị em của Young Life.

Ở Phnom Penh chúng tôi đi thăm trung tâm dạy tiếng Anh và computer miễn phí của Young Life. Một tòa nhà 2 tầng thật đẹp và lịch sự có, tòa nhà này không thang máy. Chúng tôi đi bộ lên; lớp học dưới nhà, và trên nhà có một nơi để cho một em ở lại trông giữ nhà. Đây là một trong 7 trung tâm huấn luyện của Young Life. Sor Pyneath là đại diện ở thủ đô, một chàng trai trẻ gần 40 tuổi, làm việc cho Young Life hơn 16 năm. Mơ ước của em là mở các trung tâm dạy học khắp nước Miên. Thân phụ của em đi khắp nơi, bỏ lại vợ và con trong lúc chinh chiến; lúc đó, mẹ em còn rất trẻ và một mình nuôi 3 đứa con. Mấy năm sau người cha trở về, cha em nói đi buôn bán, nhưng 2 hay 3 năm mới trở về một lần. Và ông đã có 3 bà vợ khác; vì thế em có cha cũng như không. Tuổi thơ mấy anh em Sor rất vất vả vì phải vật lộn với sự sống; họ phải vừa đi làm vừa đi học. Vì Sor cũng bữa đói bữa no nên em thông cảm với các trẻ em mồ côi. Em quyết làm việc xã hội; khi ông Bob đại diện cho Young Life từ Hoa Kỳ sang tìm đến em, ngay từ ngày đầu em đã tình nguyện làm việc với hội từ thiện này. Sor cũng như các em khác, những thành phần lãnh đạo được đưa đến trung tâm huấn luyện Young Life ở Phi Luật Tân để học 2 tuần lễ. Ngoài ra, những chuyên viên người Mỹ đến Phi Luật Tân để dạy các em tiếp về cách điều hành, tuyển người trẻ làm việc thiện nguyện. Hội chủ trương đến dạy tại các quốc gia có trung tâm Young Life để đỡ tốn kém thay vì đưa các em đến Hoa Kỳ để học.

Chúng tôi đi ăn nhiều lần với các em sau những ngày sinh hoạt chung, để nghe các em nói về mình mơ ước, đời sống của mình, và những khó khăn mà họ gặp phải hàng ngày v.v.

Các em học English, computer, âm nhạc, và thể thao. Sor dịch sách về computer bằng tiếng Miên để cho các em dễ học, và hiện nay 7 trung tâm đều dùng những quyển sách này. Đặc biệt chính phủ Miên rất hay giúp đỡ các hội từ thiện. Một hôm, các em tổ chức đại nhạc hội; các em có ban nhạc tập luyện thường xuyên. Và các em múa hát những bài hát cổ truyền, ăn mặc theo lối cổ truyền. Các em, tổng cộng 168 người, từ các trung tâm, các trường đại học, và là thành viên của hội. Đại nhạc hội kéo dài từ 5-11 giờ đêm, các em múa, hát, đờn, và thuyết trình.

Ông Clifdavidson nói về hội, nói về sinh hoạt và chủ trương của hội. Thêm vào đó, giáo sư Dan Aldrich nói đôi lời về ý nghĩa của đời sống. Ông Frank nói với các em về đời sống của ông; ông thành công ở Mỹ từ hai bàn tay trắng. Ông Frank cho biết khi ông quyết tâm làm việc gì đó là ông phải làm một cách tích cực để đạt đến thành công. Mọi người nói chuyện và chia sẻ kinh nghiệm được các em vỗ tay vang dội.

Ngày đại hội hôm sau có 168 thành viên, cùng với các em lãnh đạo, và các em trong ban thiện nguyện, tổng cộng hơn 200 người. Mọi người ra về tay cầm một hộp bánh vì các em chưa ăn tối. Các em đến tham dự vẫn còn mặc đồng phục đi học, chắc hẳn các em không đủ thì giờ về nhà thay áo. Ở Miên, học sinh cũng đi học các ngày thứ bảy như ở các quốc gia Á Châu khác.

Ở Miên, ban ngày cũng như đêm nóng như lửa, nhưng cũng may mà có gió vì cỏ cây xanh mát, cũng như có những dòng sông nhỏ trong thành phố.

Hàng năm hàng triệu du khách thăm viếng cánh đồng sọ người. Ở đây, sọ người trắng xóa và chồng chất thành mỗi tầng của ngôi tháp thật cao. Khi nhắc đến sự tàn sát dã man của Khmer Đỏ, người Miên không khỏi rợn người, tay nổi da gà. Những người trẻ lớn lên được nghe ông bà cha mẹ kể lại sự tàn sát diệt chủng này không khỏi rơi lệ. Sor đưa chúng tôi đi mà mắt cậu đồ hoe có lẽ cậu khóc thầm trong lòng.

Sor, người đại diện cho Young Life tâm sự như sau:

"Chúng tôi muốn cho đồng bào chúng tôi khá hơn. Điều quan trọng nhất là phải học, vì thế tôi dạy English và computer. Tôi khuyến khích các em, nghèo cũng được, đói cũng được nhưng phải học."

Những người trẻ chúng tôi gặp ở Miên người nào cũng ốm nhom. Vì lúc nhỏ, các em không được ăn uống đầy đủ nên em nào cũng thấp và gầy, và vì da các em sạm đen nên không nhận ra vẻ xanh xao của các em. Cao Miên nắng quá, nắng cháy da người, nhưng cũng may là nhờ có cây, có gió; nếu không có gió, cây xanh, sông chảy quanh thành phố chắc nhiều người sẽ chết về mùa hè.

Một em gái, Vannak đang phụ trách một trung tâm, em nói ngày xưa em có bạn trai bây giờ làm việc nhiều quá không còn bạn trai nữa. Vì em là trung tâm trưởng nên Vannak có trách nhiệm và lo cho các em. Vannak làm xưởng ngôn viên trong ban nhạc, và trong các cuộc đá bóng ngoài trời. Nước da của em đen thật là đen nhưng rất có duyên, miệng em cười thật tươi, và em mơ ước có một gia đình ấm cúng, vợ chồng thương nhau, con học giỏi và được gửi sang Mỹ du học rồi trở về giúp cho đất nước.

Đa số những em trẻ ở Miên mà chúng tôi đã gặp em nào cũng mơ ước du học ở Mỹ hoặc tu nghiệp ở Mỹ. Các em mơ ước đến Mỹ như mơ đến Thiên Đường ở hạ giới. Chúng tôi gặp thành phần lãnh đạo nhiều nhất, từ Khmum Penh đến Seam Reap.

Sor và gia đình, vợ em đang làm ở nhà băng Singapore nhưng bỏ làm ở đó, về làm cho Young Life để giúp chồng. Ngày thường thì họ gọi con cho cha mẹ trông nuôi, cuối tuần đi đâu thì đem con theo. Đi giữa nắng gió, hình như trẻ con Miên rất mạnh đi cả ngày ngoài nắng mà chúng vẫn khỏe như trẻ em bình thường. Chúng tôi cầu mong cho các em toại nguyện, được một lần đến Mỹ. Tôi đề nghị với giáo sư Dan Aldrich và ông Clif rằng cộng đồng Miên ở Long Beach rất đông, có đến mấy trăm ngàn người, và ở nước Mỹ, người Miên cũng nhiều nên làm một việc như trao đổi sinh viên. Đem những người lãnh đạo Miên sang Mỹ cho ở trong những nhà bảo trợ, đi học, hoặc tu nghiệp thì sự tốn kém đỡ hơn nhiều. Nhà tôi không giàu nhưng cũng có thể cho một vài em ở vài ba tháng, ăn ở cũng đâu bao nhiêu, các ông nói sẽ suy nghĩ lại.

CHÍNH PHỦ MIÊN: GIÚP CÁC HỘI TỪ THIỆN NGOẠI QUỐC

Ngoài sinh hoạt với Young Life hàng ngày chúng tôi đi thăm một hội từ thiện khác ở thành phố cổ, nói đến thành phố ai cũng biết vì thành phố này bán đồ thủ công nghệ rất nhiều: đan, thêu, đồ gốm, nghĩa là nói chung thủ công nghệ do những bàn tay khéo léo của người Miên thực hiện. Buổi sáng mặt trời lên tôi thích hồ và rừng núi nên dậy thật sớm đi thăm rừng núi, hồ, sông và thành phố cổ, thành cổ có một dãy nhà thật dài ở sau phố là nơi trú ngụ của các

em mồ côi, tật nguyền, các em đang dệt lụa, đang thêu, các em đang vẽ, có em đang bị tật hai chân nhưng đang ngồi trước giá vẽ, những bức tranh màu sắc tươi vui, những khăn lụa thật đẹp đem ra shopping trước nhà bán, vì đây là cơ sở từ thiện, chính phủ Miên thuê, tiền lời nuôi các em, và cho các em một chút ít để tiêu vặt, các em ở những ngôi nhà lợp tôn, lợp xúp, ngủ trên giường gỗ, trải chiếu không có nệm, thấy khách đến các em rất vui, các em gái trên tóc gắn hoa cài, ở Miên đi đâu cũng nghe mùi hoa thơm ngát, ở khách sạn hay ra phố gần dòng sông, chỗ nào cũng thấy hoa tươi, Miên hay Thái Lan chỗ nào cũng thấy những cụm hoa màu rực rỡ, thơm ngát.v.v

Tôi mua một ít khăn quàng cổ không trả giá nhưng nếu mua ở phố thì tôi sẽ trả giá, vì đây là hội từ thiện, có lời họ nuôi trẻ em mồ côi, tôi không biết mắc rẻ cứ mua, các em bán hàng là sinh viên các trường đại học ngoài giờ làm việc đến đây làm việc thiện nguyện, ở đâu chúng tôi gặp thấy cho hình của vua và hoàng hậu, và hoàng thái tử, bây giờ thì Hoàng thái Hậu đang ở Bắc Kinh chữa bệnh, ông vua thì sang thăm mẫu hậu. Ngày hôm trước chúng tôi thăm lâu đài của vua, nếu cây cờ hiện lên là có vua ở lâu đài, nếu không thấy cờ trên nóc lâu đài là vua đi vắng. Vua đi học ở Pháp về, nói tiếng Pháp như người Pháp, môn học của vua là khiêu vũ, vua có khiêu về khiêu vũ, như đã nói người Miên từ vua đến dân ai cũng ca hát và khiêu vũ hàng ngày không đợi tới ngày lễ hội. Hai lâu đài trong hoàng cung, lâu đài màu vàng là theo đạo Phật, màu trắng là đạo Hindu, đạo Phật cũng đến từ Ấn Độ.

Trong hoàng cung cây cỏ xanh mướt, hoa nở rực trời, chỗ nào cũng được chăm sóc tỉ mỉ, rất đẹp, lâu đài của vua Miên cũng như lâu đài của các vua Pháp ở Pháp, trong hoàng cung trưng bày những đồ cổ có giá trị như ngai vàng của vua, có những ngôi nhà.....đi đánh đàn ca hát cho du khách thưởng thức, rồi du khách tự động bỏ tiền vào.

Có vẻ gì huyền bí ở cung vua, vào hoàng cung không ai nói một tiếng lớn, đi chân đất, đa số ăn mặc rất lịch sự, nghe nói ở Cao Miên bùa ngải nhiều lắm cho nên không ai dám xúc phạm, không ai dám hái hoa, bẻ cây, dù không có một người lính nào gác cửa.

ĐÉ THIÊN, ĐÉ THÍCH ĐƯỢC CHO LÀ NHỮNG KỶ QUAN CỦA THẾ GIỚI

Đé Thiên, Đé Thích được cho là kỳ quan của thế giới, có 3 ngôi chùa cổ, lên đồi cao, dưới là hồ. Chùa lớn nhất chia ra thành nhiều lâu đài khác nhau, khi mua vé vào thăm viếng, đi hết ngôi chùa thứ nhất là đã muốn ngã ra trên nền cỏ,

hay ở giữa cánh rừng, nhưng rồi mỗi người đều tiếp tục đi hết 2 ngôi chùa còn lại. Chúng tôi phải đi bộ thật xa từ cổng vào chùa, lâu đài đồ sộ tráng lệ nguy nga. Liên Hiệp Quốc đã từng giúp tiền để trùng tu, nhưng màu đen vẫn đen, cỏ cháy vẫn cỏ cháy vì nắng quá sức. Thời tiết nóng nhưng có gió, nếu không nó khó có thể quyến rũ được khách thập phương đến thường. Từng bậc thang thẳng từng bậc thang, cao vút, du khách từng đoàn từng đoàn. Lâu đài cổ kính được mở cửa từ 5 giờ sáng. Vì ở Miên mặt trời lên rất sớm, trong lâu đài âm u không có bóng đèn, không có điện, nhưng kiến trúc sư tài ba đem từng tảng đá để lên không có xi măng nhưng không biết tại sao có thể những tảng đá đứng vững hàng bao nhiêu năm rồi, một người trong đoàn là Vannak nói:

"Em đã từng đi khắp nơi trên thế giới không ngờ hôm nay em được đến Miên, nơi có những cây cổ thụ hàng ngàn năm trông sừng sững phơi gan cùng tuế nguyệt."

Đi càng lâu thì những bước chân chúng tôi càng chậm chạp, nhưng mấy ánh nắng cũng phải chớp chớp từng lâu đài của kỳ quan trên thế giới này. Tượng Phật có hàng ngàn năm, ngai vàng của vua, chiếc áo long bào vàng rực bằng vàng quyến rũ khách thập phương. Không ai dám đưa bàn tay chạm vào những vật này.

Tôi rất phục những người có lòng, giúp người nghèo khó, giúp những đứa trẻ mồ côi, nuôi nấng cho nên người, ông Frank trong phái đoàn Young Life nói:

"Cambodia có nhiều gỗ, tôi sẽ giúp cho những người trẻ này làm một cơ sở thương mại, tôi sẽ cho giáo sư từ Mỹ sang để dạy các em làm thủ công nghệ. Và tôi có thể giúp các em mở nhà hàng để các em có lợi tức hàng tháng để mướn thêm nhân viên và để giúp đỡ thêm một số nhân công.

Ông Frank từ xưa đến nay người ít nói, trầm ngâm suy tư nhưng mỗi khi ông nói điều gì là ông thực hiện được điều đó.

Ông hỏi tôi: "Chị có thể tin được những người trẻ này không?"

Tôi trả lời không do dự: "Tôi tin, tôi tin họ có khả năng làm việc, tôi tin sự chân thật của họ."

Một người làm việc thiện nguyện nhiều năm trước khi giữ chức tổng giám đốc điều hành một cơ sở từ thiện, dưới quyền có 6 trung tâm khác, phải

được anh chị em phục mới có thể có một số em trong ban điều hành đông đảo và các thiện nguyện viên rất đông như thế.

Người trẻ điều hành có đời sống vất vả từ lúc tuổi thơ, mẹ đi làm lao động vất vả 50 xu một giờ, nuôi con tốt nghiệp đại học, em này rất có hiếu với mẹ vì suốt tuổi thơ của em, em ở với mẹ và được mẹ nuôi cho tới lớn khôn. Vợ chồng cùng làm việc cho Young Life, gặp phái đoàn đem vợ con theo, họ sống rất gia đình và đùm bọc lẫn nhau.

Phu nhân ông Frank rất có lòng, gửi tiền mua quà cho con của người đại diện, và cho các em trong đoàn thiện nguyện. Các em rất cảm kích trước tình cảm của bà Frank, bà quan tâm từng cái áo cho trẻ con. Và bà rất tế nhị sợ rằng gửi tiền các em không nhận nên mua quà mà lại gửi cho mẹ, và các con của người đại diện Young Life ở Cambodia.

Có duyên thì sẽ gặp, người gặp nhau hôm nay chưa chắc ngày mai còn gặp nữa, nên mỗi người vui vẻ với nhau, đối xử với nhau như ruột thịt, giúp ai được việc gì thì giúp ngay.

Ông Frank nói tiếp: "Nếu có hãng làm thủ công nghệ, thì công ty ở Mỹ sẽ mua đem về Mỹ phân phối."

Ông Frank rất thông minh, là thương gia nhiều năm kinh nghiệm trên thương trường, trong cuộc đời của ông thành công nhiều hơn thất bại, cho nên ông được giáo sư Dan, và ông Clif rất quý mến, giáo sư Dan nói:

"Tôi mời ông bà Frank đi trong đoàn để ông bà nhìn tận mắt việc làm của chúng tôi để ông bà giúp cho các trẻ em nghèo và hiếu học."

Ông Frank nói: "Tôi làm việc từ thiện rất nhiều nhưng chưa bao giờ đi theo đoàn từ thiện từ ngày này qua ngày khác, đây là lần đầu tiên chúng tôi đi với đoàn từ thiện Young Life."

Ông Frank là công dân Mỹ nhưng đầu tư ở khắp nơi, ông bay đi khắp nơi và ông đầu tư nhiều nơi trên thế giới. Một điều quan trọng nhất của con người là chữ tín, ông hứa điều gì, ông làm điều đó, cho nên nhiều người tin tưởng ở ông, ông hứa là ông làm.

Xây dựng một cơ sở từ thiện phải tốn nhiều tiền và làm việc liên tục nhiều năm, người làm việc từ thiện lãnh lương rất ít, làm việc rất nhiều kể cả ngày thứ bảy, chúa nhật và ngày lễ.

Ở Cambodia người nghèo rất nhiều, ở rải rác khắp nơi, người nghèo trong thành phố, và ở xa xa thành phố, nhưng tôi chưa từng thấy người ăn mày ở trước tiệm ăn, hay ngoài phố, chúng tôi thăm một ngôi chùa cổ, rất đẹp, uy nghi trên ngọn đồi, trước cổng có đề: người ngoại quốc trả \$1, người dân bản xứ không phải trả tiền, nhưng người Á Châu cũng màu da vàng, có nhiều người không mua vé vẫn vào không ai xét hỏi, họ nói nhiều ngôn ngữ khác nhau, chỉ có người Âu Châu, Úc, và Mỹ Châu thì mua vé vì để phân biệt họ là người da trắng.

Ông Frank mua hoa đèn cắm trước bàn Phật và ông cầu nguyện rất trang nghiêm.

Người đến chủ đầu bỏ giày dép ngoài cửa, đây là một ngôi chùa tư nhân, do một phụ nữ giàu mua đất cất chùa để thiện nam tín nữ đến cầu nguyện. Tượng Phật to sừng sững ở chánh điện, người ra vào tấp nập. Xung quanh là rừng cây, cây cổ thụ thật to hàng trăm năm dưới đồi là phố phường tấp nập người qua lại, buôn bán làm ăn. Trước cổng chùa có những xe nước dừa bán cho du khách qua lại. Cambodia nóng như lửa nên ai cũng uống nước dừa và ăn trái cây hàng ngày.

Người ăn mày không đứng, hoặc ngồi trước cửa nhà hàng hay ở đường phố nhưng người tàn tật như cụt tay, cụt chân, tê liệt ngồi trên xe lăn hay chống gậy có trước cửa sân chùa, ông bà Frank hay cho tiền những người này, họ cho mỗi lần 5 đô la, người nhận tiền cảm ơn lia lịa bằng tiếng Miên, số tiền này rất lớn vì 1 đô la là 4,000. đồng Miên, và làm lao động mỗi giờ chỉ có 50 xu.

Ở Khnom Penh nhiều ngày chưa bao giờ ai dặn chúng tôi rằng ra đường coi chừng cái bóp, coi chừng máy ảnh, đừng mang bóp hay máy ảnh trên vai. Xứ sở thanh bình mặc dầu không bao lâu đã có sự giết người tập thể, tàn sát lẫn nhau, người Miên giết người Miên, Khmer Đỏ giết người quốc gia Cambodia. Nếu du khách chưa từng đến Cambodia, bây giờ đến thì sẽ cảm thấy bình yên trong tâm hồn, bình yên với rừng núi bao la, với sông xanh mát, với trái cây ngọt lịm.

Rời Cambodia với cảm tình nồng nhiệt, hình ảnh mấy trăm em vẽ mặt ngây thơ trong sáng, với lòng làm việc thiện một cách nhiệt tình của cả em lãnh đạo Young Life, ngồi trên máy bay, tôi còn quay đầu nhìn qua khung cửa một đất nước nhiều đau thương nhưng sinh ra những con người chân thật dễ thương và một tấm lòng quyết chí vươn lên.

Cầu xin Ông Trên ban phúc lành cho họ, cho người Cambodia sớm
kiến tạo lại xứ sở của họ. Hiện nay có nhiều đoàn thể từ thiện quốc tế đang có
mặt ở Cambodia để giúp đỡ những người nghèo, trẻ em mồ côi, và người tàn
tật.

KIỀU MỸ DUYÊN